

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Наконечна Ольга Анатоліївна,

*студентка кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: olganakonetchnaja@gmail.com*

Пазєєва Ганна Михайлівна,

*кандидат економічних наук., доцент кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: PazeevaA@krok.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6557-6890>*

Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, реального забезпечення рівного доступу всіх її громадян до якісної освіти, можливостей і свободи вибору в освіті, модернізації змісту освіти і організації її адекватно світовим тенденціям і вимогам ринку праці, забезпечення безперервності освіти та навчання протягом усього життя[1].

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору[2].

Теорія управління освітою розроблялась такими науковцями як Є. Березняком, В. Бондарем, Л. Даниленко, Г. Дмитренком, Г. Єльніковою, Ю. Конаржевським, В. Лазарєвим, В. Масловим, Н. Островерховою, М. Поташником, М. Сунцовим, Г. Федоровим, Є. Хриковим та ін. Але теорія управління неформальною освітою потребує окремої уваги.

Неформальна освіта - це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій[2]. Вона дозволяє отримувати сучасні знання відповідно до потреб в скорочений термін.

В Україні існування неформальної освіти охоплює такі галузі, як: позашкільна освіта; післядипломна освіта та освіта дорослих; громадянська освіта (різнопланова діяльність громадських організацій); шкільне та студентське самоврядування (через можливість набуття управлінських, організаторських, комунікативних та ін. умінь); освітні ініціативи, спрямовані на розвиток додаткових умінь та навичок (комп'ютерні та мовні курси, гуртки за інтересами, тематичні освітні центри тощо). Рівень участі населення віком від

24 до 70 років у неформальних видах навчання становить 9% із тенденцією до зростання, що говорить про необхідність приділення особливої уваги освіті дорослих.

Освіта дорослих, що є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки. Особа має право на вільний вибір закладу освіти, установи, організації, іншого суб'єкта освітньої діяльності, видів, форм, темпу здобуття освіти та освітньої програми в межах здобуття освіти дорослих [2].

Розглядаючи заклад освіти - юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність [2], а відповідно закладами неформальної освіти можуть бути як неурядові установи, так і приватні особи, платформи дистанційного навчання, освітні центри, тощо. Вимог до закладів неформальної освіти немає, оскільки їхня робота не регламентується державними органами, не існує визнаних на законодавчому рівні стандартів неформальної освіти. Такі заклади освіти, як правило не повинні мати ліцензію, а програми не потребують акредитації. А також, не присуджують кваліфікацій і не провадять формального оцінювання навчальних досягнень учасників. У цьому секторі найчастіше застосовують інноваційні підходи, апробують новаторські методики та технології навчання.

Аналізуючи мінуси неформальної освіти: її результати не завжди враховуються при атестації або під час прийняття на роботу. Не існує чітко окреслених показників якості такої освіти. Рейтинг та визнання Сертифікатів залежить від «народного» визнання якості знань, які надаються тим чи іншим закладом неформальної освіти.

Натомість у країнах ЄС неформальна освіта сприймається роботодавцями на рівні з формальною. Її розвитку там сприяють міжнародні організації – ООН, ЮНЕСКО, Європейський Союз, Рада Європи та інші. Сучасний світ – гнучкий, технологічний, стрімкий. Щоб в найближчому майбутньому залишатися затребуваним фахівцем, людині потрібно визначити шляхи для досягнення цієї мети, адаптуватися до сучасних трендів, перепрофільовуватися. Згідно зі звітом World Economic Forum «The Future of Jobs 2022», вже до 2022 (!) року завдяки автоматизації зникнуть 75 млн. робочих місць і безліч професій, але при цьому з'явиться 133 млн. нових. Вони виникнуть із необхідності адаптувати бізнес і технології під умови, що змінюються, використовуючи унікальні якості і навички людини. Згідно з масштабним дослідженням компанії PwC «Talent Trends 2020», 77% опитаних респондентів готові повністю перекваліфікуватися, щоб мати можливість знайти стабільну роботу в майбутньому [3]. Тому попит на «швидкі знання» стрімко зростає, а відповідно, виникає потреба в розвитку та збільшенні закладів неформальної освіти, перевагою яких є саме акумульовані знання та короткострокові навчальні програми.

Керівник закладу неформальної освіти у своїй діяльності має спиратися як на нормативно-правову базу щодо функціонування неформальної, професійної освіти та освіти дорослих, так і на власний професійний досвід, забезпечуючи конкурентоспроможність закладу та його ефективну роботу. На сучасному

етапі розвитку менеджменту закладів неформальної освіти варто застосовувати для самостійного аналізу ряд інструментів, а саме: модель CAF, SWOT-аналіз, також індекс споживчої лояльності (NPS), що сприяють всебічній характеристиці досягнутих результатів та вимірювання ефективності роботи закладу.

Модель CAF (Common Assessment Framework – загальна схема оцінювання) сприяє визначенню цілісної картини організації та формує комплексний підхід до аналізу її діяльності [4]. Основним призначенням запровадження зазначеної моделі є механізм само оцінювання організації з метою діагностування та покращення її діяльності.

Інструменти SWOT-аналізу дозволяють детально вивчити вплив зовнішнього й внутрішнього середовищ на діяльність освітньої організації та покликані забезпечити її прискорене просування до досягнення стратегічних цілей [5].

Ставлення слухачів до закладу, що впроваджує освіту впродовж життя на території України, – це важливий показник довіри та точка росту. Такий показник можна оцінити, використовуючи в управлінській діяльності індекс NPS (Net Promoter Score) – індекс споживчої лояльності – метрики, яка демонструє на скільки слухачі закладу неформальної освіти задоволені в якості начальних програм, методах їх викладання, цінній політиці та можливістю застосовувати отримані знання на практиці. Щоб обчислити індекс споживчої лояльності, потрібно з процентної кількості лояльних відгуків, відняти процентну кількість недоброзичливих відгуків.

Для планування роботи закладу неформальної освіти можна використати технологію побудови «дерева цілей», автором якої є Е. Квейд. Побудова «дерева цілей» становить собою декомпозицію цілей вищого рівня в цілі нижчого рівня та допомагає зосередити діяльність всіх підсистем на досягнення цілей вищого рівня.

Отже, неформальна освіта – це можливості для саморозвитку, самореалізації впродовж життя; для пошуку мотивації та натхнення, для здобуття нових знань, практичного досвіду та компетенцій, яких вимагає глобалізація та інтенсивний розвиток технологій. На сьогодні неформальна освіта потребує якісного поліпшення на законодавчому рівні, що дозволить відкрити нові можливості фінансування закладів неформальної освіти, створити належні умови для її розвитку, і в тому числі освіти дорослих в Україні. Необхідно узгодити вітчизняну неформальну освіту з європейським законодавством і практикою для виходу на міжнародний ринок національних закладів неформальної освіти. Для ефективного управління діючими закладами неформальної освіти в сучасних умовах, керівникам потрібно застосовувати найкращі практики наукового-обґрунтованого планування, організації, мотивації та оцінки своєї діяльності. Від цілеспрямованого регулювання освітнього процесу, вибору шляхів, які дозволяють досягати визначених цілей, залежить ефективність та конкурентоспроможність сучасного закладу неформальної освіти.

Список використаних джерел:

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року.// Урядовий кур'єр.- 04.07.2013. – №117.
2. Закон України "Про освіту" // Відомості Верховної Ради. – 2017. – №38-39. – С. 380.
3. Блінова І. Вчитися новому по-новому: що змінилося в професійній освіті [Електронний ресурс] / Ірина Блінова. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: www.pwc.com/ua/en/publications/2020
4. Чикаренко І. Менеджмент-орієнтовані підходи, моделі та інструменти розв'язання проблем місцевого інноваційного розвитку / Ірина Чикаренко // Економіка і менеджмент – 2013: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку / Ірина Чикаренко. – Дніпропетровськ: Біла К.О, 2014. – (Збірник наукових праць Міжнар. наук.-практ. конф. 24-25 квіт. 2014року в бт.). – Т.6-. С.150–153.
5. Майсак О. С. SWOT-аналіз: об'єкт, фактори, стратегії. Проблема пошука зв'язей между факторами / Олег Сергеевич Майсак. // Прикаспійський журнал: управління и высокиетехнологии. – 2013. – №1(21). – С. 151–157.